
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

*Кретьова Ірина Юрївна,
студентка 5 курсу факультету підготовки
кадрів для системи Пенсійного фонду України
Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*

Тема прав людини, їх забезпечення та захист, зокрема судовий, набула значного значення в суспільстві з прийняттям 28 червня 1996 року Конституції України. Проблема захисту прав людини і громадянина виявилися предметом серйозних наукових досліджень правників, науковців. Особливе місце в цих дослідженнях відводиться саме судовому захисту прав людини в розв'язанні конфліктів, що виникають між людиною і державою.

У державі, що прагне стати правовою, суд зобов'язаний бути авторитетним, владним, самостійним, справді незалежним. Люди хочуть бачити в ньому реального

гаранта їх прав, надійного захисника їх інтересів. «Права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб», - проголошує Конституція України. Необхідним є сильний, всебічний судовий захист, який може здійснити лише сильний суд у рамках головних завдань судової реформи [1, 15].

Для успішного проведення будь-якої реформи важливо визначити мету, якої хоче досягти суспільство. В даному разі - це нова структура державного органу та новий механізм його діяльності. Таким чином, головною метою судово-правової реформи є створення в державі умов для верховенства права, законів та забезпечення реального захисту прав і свобод людини і громадянина. [2, 2]

Реформа судової системи має на меті, по-перше, зробити доступним для широкого кола осіб такий суд, де на високому професійному рівні вирішуватимуться важливі питання правосуддя, а, по-друге, створити таку систему судів, визначити функції кожної ланки і правила судочинства, щоб вони максимально унеможливили судову помилку в конкретній судовій справі та сприяли однаково застосуванню судами законодавства при вирішенні спорів і конфліктів [2, 3].

В Україні здійснення захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина Конституційним Судом не передбачено. Однак це не означає, що даний орган взагалі не захищає права і свободи громадян. Забезпечення захисту прав і свобод людини впливає із завдання Конституційного Суду України: гарантувати верховенство Конституції України на всій території держави. Норми щодо прав і свобод людини і громадянина також включені до Основного Закону. Таким чином, забезпечуючи верховенство Конституції України, Конституційний Суд України забезпечує пріоритет її норм щодо прав і свобод над іншими нормативно-правовими актами [3, 5].

Здійснюючи контроль за відповідністю Конституції України, законів та інших нормативно-правових актів, Конституційний Суд України може визнати їх чи окремі положення неконституційними, якщо вони не відповідають Основному Закону. Визнані неконституційними закони, інші правові акти втрачають чинність, а якщо їх дією було порушено конституційні права та свободи людини і громадянина, вони фактично поновлюються рішенням суду [3, 6].

Можливості Конституційного Суду України щодо захисту прав та свобод людини і громадянина певною мірою обмежені встановленими формами конституційного контролю - абстрактним, факультативним, наданим громадянам правом звертатися до Суду лише з питань офіційного тлумачення Конституції України та законів України. Підстави для їх звернення також обмежені певними умовами, зокрема, наявністю неоднозначного застосування одних і тих же положень Конституції України чи законів України судами України, іншими органами державної влади. Безпосередньо звернутися до суду з питань конституційності законів або інших правових актів вони не можуть, але це може зробити в їхніх інтересах Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, якому таке право надано.

Конституція України значно розширила захист прав та свобод громадянина, закріпивши право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна [3, 8].

Отже, в Україні створені належні правові механізми забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Необхідно, щоб вони діяли, і на захист прав та свобод людини і громадянина була спрямована діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, кожного громадянина.

Література:

1. Шемшученко Ю. Конституція України і права людини /Ю. Шемшученко //Право України. - 2001. - №8. - С. 13-15.
2. Бойко В.Ф. Права і свободи людини - під надійний судовий захист /В.Ф. Бойко //Вісник Верховного Суду України. - 1999. - №6. - С. 2-7.
3. Савенко М. Забезпечення прав і свобод людини і громадянина та їх захист органами конституційної юрисдикції /М. Савченко //Право України. - 1999. - №2. - С. 3-9.

Науковий керівник - *Петришин Олександр Віталійович, д.ю.н., професор, академік АПРНУ.*